

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — Helyközi telefon 15. sz.

Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PAL

SAJÁT LÁNYÓDÓNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet em 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Az erőszak felé.

Az egyetemes élet, az általános haladás, a megalkuvások örök láncolatából áll. Ezt bizonyítja a természet számtalan megnyilvánulása, a nemzetek élete és minden ami az emberiség munkájában és életében megnyilatkozik.

A tél dermedt hűdege megalkuszik a forró nyár hevével és létrehozza a virágfakasztó, s gyümölcs érlelt tavaszt és őszt. A magparányok megalkusznak a földmehével s csirát hajtva, növényre fejlődnek ki.

Ami törvény a természetben, törvény az más téren is. Például nemzetünk megmaradt volna-e e hon birtokában, ha honfoglaláskori nemzeti szokásait nem változtatja át, ha a nomád élettel fel nem hagyva, nem alkalmazkodott volna a viszonyokhoz. Vajjon a Habsburg dinasztia uralkodó család volna-e napjainkban, ha Mária Terézia nem alkalmazkodott volna a viszonyokhoz, s ha nem látták volna be 1866-ban, hogy a magyar nemzeti kibékülés adja meg azt a hatalmi erőt, mely az uralkodó család fennállását biztosítja?

Ezek oly kérdések, amelyekre más válasz nem is képzelhető el, mint nem! és ezerszer nem!

A tomboló vihar ideig-óráig félelmes is lehet, sőt hatalmas rombolást is képes kifejtetni, de erejének állan dósítására képtelen.

Az erőszak rombolni, intézményeket megsemmisíteni igen, de építeni, alkotni nem tud.

Hová lett a Faraók hatalma, hova a spanyol inkvizíciók sikerei, hová lettek a vallási örvöngők Karaffáinak hatalmai. Eltűntek mind, s nem hagytak maguk után oly nyomaikat, amelyek napjainkig is élnének.

Ezekkel szemben a viszonyokkal való megalkuvás oly sikereket, oly alkotásokat produkált, hogy azok évezredek múlva is hirdetni fogják keletkezésük korát.

De ha valahol, úgy a politikában, a törvényalkotásban érvényesülni kell feltétlenül a megalkuvás elvének. Hiszen mi is a törvény voltaképpen? Nem egyéb, mint amit az emberiség, illetve a polgárság többsége üdvösnek tart. Ez pedig nem más uton, mint a megalkuvás útján létre sem jöhet, meg sem nyilatkozhatik. Kell hozzá ugyanis valaki, aki javaslatba hozza, s kell viszont olyan valaki is, aki annak hézagaira, hibáira reá mutasson, mivel csakis ez uton érhető el az, hogy az emberi tökéletlenség hiányos művének hibái kiküszöböltesse.

Az erőszak csak az egyes hatalmi polcon ülők egyoldalú akaratát érvényesítheti a politikai életben anélkül, hogy az némileg is fedné a polgárok többségének kifejeződött akaratát.

A magyar nemzet politikája négy évszázadon keresztül nagyon sokszor jutott az erőszak fertőjébe, s mert az erőszak érvényesülni ennek dacára még sem tudott, bizonyítja azt, hogy Magyarországon okos politikát csakis a megalkuvások árán lehet folytatni.

Volt szerencsénk már az erőszak minden neméhez, ismerjük a pallós, a bitó és golyó pokoli munkáját. Számát sem tudjuk felsorolni azon martíroknak, akik vérpadon, rablincseken, vagy gályarabságban fejezték be jobb sorsra érdemes életüket. S ha sikerült is a vak erőszaknak ideig-óráig féken tartani indulatainkat, miként a vakmerőség okozta kábultságból nemzetünk feleszmélt, lerázta magáról a bilincseket.

Hallottuk a soha megnyilvánulását. Láttuk a november 18-iki vakmerőség zsebkendő lovagjait, de láttuk viszont azt is, hogy azok a lovagok elseperlettek a közélet útjáról egy rémes januári dermedt napon. Igaz nem haltak meg, az enyészet nem semmisítette meg őket, csak tetszhalottak lettek, s még mielőtt el lehetett volna földelni, felébredtek kábultságukból, s most a mesebeli báránnyörbe bujva, akarják visszavívni az elvesztett hatalmat, s nem rettennek meg a multak tanulságaitól sem, és újabb erőszakkal kívánják igazolni azt az elbukott erőszakos kísérletet, amelyet példátlanul torolt meg egy egész nemzet közvéleménye.

Novemberben vegyünk megint, és sebesen haladunk a vasut visszarendelő hatalommal bíró Tisza Pisták névnapja felé. S mint akkor, most újra az erőszak kísért, mert a nemzet tisztán, s a hatalmi súly dacára megnyilatkozott kisebbségi akarata sehogysem képes bálványozni a hadsereg telhetetlen mólóját.

Az a kisebbség, amely élénken emlékszik a legutóbbi képviselőválasztások borzalmaira és tudja, hogy azokon a nemzet valódi akaratnyilvánítása következetességgel akadályoztatott meg, tudatába van annak is, és ez növeli erejét, hogy a mai többség a nemzet többségének akaratát egyáltalán nem képezi.

De tudja ezeket a kormány is, és azért ragaszkodik inkább az erőszakhoz, mint a nemzet megkérdezéséhez, mert ma a pártkassza rémes üressége erősen bizonyodik amellett, hogy egy újabb megejtendő választáson egyik leghatásosabb fegyverét kellene nélkülöznie.

De tud a kormány egyebet is, tudja, hogy a militarizmus szertelen követelése eddig is megbénította közgazdasági életünk haladását. Tudja, hogy akkor, amidőn újabb tomboló eszközre százmilliókat fordít, ezer meg ezer község vagy teljesen nélküli az iskolát, vagy mai állapotában hivatásának, céljának meg nem felelhet, s az elemi tudás megszerzése a jövő társadalom oszlopaitól egyszerűen meg van vonva. Tudja, hogy az állami alkalmazottak oly

silányan vannak fizetve, hogy fizetésükből magukat és családjukat ellátni képtelenek. Tudja, hogy néhány ezerholdas érdekében milliók éhezni kénytelenek. Tudja, hogy a szegényebb néposztály aránytalanul több adót fizet, s hogy ezek vagyonát az adó egyszerűen megsemmisíti, ellenben a nagybirtok nemhogy progresszíve, de még csak arányosan sem fizet annyi adót. Tudja, hogy a fogyasztási adók millióit éppen a legszegényebb néposztály viseli. S mert mindezeket tudja és érzi, hogy ebben a mai többség vele együtt a hibás, érzi azt is, hogy egy újabb választás népiéletet talál lenni, amely fejére pereátot kiált.

Fél tehát a kormány a nemzet megkérdezésétől, inkább az erőszakhoz folyamodik és pedig abban a hitben, hogy ha siker koronázza a kifejtendő működést, a cél szentesíteni fogja az eszközöket, s felülről nyert erővel, fel fogja vehetni az alulról várható vihart, sőt talán sikerülni fog az ellenzéket is némaságra kárhoztatni. A kormány ezen reménye, mint természetellenes, be nem következhetik soha. Hanem bekövetkezelik valami más egyéb, amire a kormány ha a történelmet végig lapozza, precedenst is találhat, hogy akkor ejtik el felülről, amidőn a hatalom feljében képzelet magát.

A kormány és hivei igen sokszor hangoztatják, hogy azt akarják elérni, hogy a nemzet béküljön ki a királlyal. Mily abszurd felfogás ez, hiszen a nemzet nincsen is haragba a királlyal, hisz a nemzet éppen azt akarja, amit a királyi trónbeszéd kimondott, megalkotni, az általános szavazati jogot, azt a titkos választással kapcsolatba hozni, s az ezek révén alakulandó valódi nemzeti képviselőre bízni a katonai kérdések rendezését.

E tekintetben senki, még a kormány sincsen kétségben, hiszen talán nem felelte el még, hányszor kellett zarándokolnia Bécsbe, míg végre engedélyt nyert a katonai javaslatok benyújtására.

Az uralkodó a néppel együtt érzi, hogy a mai választói rendszer mellett valódi népakarat ki nem alakulhat, hogy a terhek bár általánosak, a közterheket és véráldozatot legerősebben a ma szóval sem bíró milliók érzik, de a jogok csak a kivételes osztályok érdekeit szolgálják, s a társadalmi osztályok tulajdoni többsége kívül marad azon a kapun, amelyen belül sorsáról, béréről, életéről és véréről nyilatkoznia kellene.

Körülményeink, viszonyaink követelik az alkut, követelik a mai állapotok megváltoztatását, s ez elől a természeti örök törvény elől kivétel nincs, ennek érvényesülnie kell.

Az erőszak talán kísérletet teszen, a Tiszák talán felbuzdulva a vonat visszarendelés terén elért kétesértékű sikereiken, nagyobbra is elragadtatják magukat, de sikert ne várjanak, mer

az ellenkezik a természettel, ellenkezik a nemzet akaratával, a történelem megnyilatkozásával.

Jöjjön az erőszak, tombolja ki magát, működése végső vonaglás lesz csupán.

Hodosparté.

A székelyudvarhelyi tisztviselők mozgalma.

Országszerte megmozdult az állami tisztviselők tábora. A „Székely-Udvarhely” is foglalkozott a zombori összes állami hivatalok tisztviselői karának felhívásával. Ugy látszik — ez nem maradt hatás nélkül és nálunk is megindultak elsőként a pénzügyi tisztviselők, kiknek példáját bizonyára az összes állami tisztviselők követni fogják. Hiszen önsorsukról, legsajátabb érdekeikről van szó.

A magyar állam tisztviselőinek nemcsak kötelességei, hanem jogai is vannak. E jogok legfőbbje: a társadalmi álláshecz mért tisztességes megélhetés. Ha az állam nem siet most a tisztviselők e jogát az egyre emelkedő drágasággal szemben biztosítani, akkor állami életünk legfontosabb szerveinél egy kedveszegett, az adósságok tengerében fuldoló, elesüggedt hivatalnoki kart fogunk találni.

Az összetartásban van az erő. Ha mindnyájan akarják, akkor céljukat el is fogják érni. Mert nekünk ámbicióval, lelkesült munkaszerejjel bíró tisztviselőkre van szükségünk, nem pedig a nyomoruságtól fogat csikorgató, ököibe szorított kezekkel átkozódó tömegre.

A kormánynak ezt felidézni, szűkmarkuságból, nemtörődomségből létrehozni nem szabad. Az állami tisztviselők kívánsága jogosult és azt a kormánynak teljesítenie az ország érdekében álló kötelessége. Ha a nagyhatalmi háborúra telik száz meg száz millió; ha tenger nélkül hatalmas hadihajókat építenek és ezekért keservesen kiizzadott adófilléreinket más ország zsebébe juttatják, akkor sokszorosan inkább telnie kell a magyar állami tisztviselők mindennapi kenyerére.

Igy gondolkozunk mindnyájan és így gondolkozik a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóság, a mellé rendelt számvétség és az adóhivatal tisztviselői kara, valamint az összes díjnokok és szolgák, számszerint negyvenötön.

E gondolataikat írásba is foglalták és az állami tisztviselők országos egyesületéhez a következő felhívást intézték:

Alulírottak örömmel vettük a zombori állami tisztviselők felhívását a drágasági pótlék kieszközlése tárgyában tartandó országos nagygyűlés ügyében.

Szívvél-lélekkel csatlakozunk a mozgalomhoz, mert az elviselhetetlen, rettenetes drágaságot itt az erdélyi részekben még fokozottabban érezzük s ha az állam nem siet saját tisztviselőinek megmentésére, azok nagy része, kiknek magán jövedelmük nincs, nem csak élni nem tudnak, de előbb-utóbb a saját hibájukon kívül az adósságok tengerébe fulladnak.

Átérezzük a mozgalom óriási horderejét, de mivel itt az állami tisztviselők gyűlést ez ideig nem tartottak — pedig az ügy sürgős és tudjuk azt, hogy a mozgalom érdekében minden egyes tisztviselő csatlakozása fontos — épen ezért mi, addig is, míg az állami tisztviselők egyeteme foglalna állást, már most bejelentjük csatlakozásunkat.

Kérjük az állami tisztviselők országos egyesületét, hogy teljes erejével küzdjön és eszközölje ki a drágasági és családi pótlékot, addig a míg nem lesz késő, mert most még csak támogatni kell, de ha összeroskad

az elkeseredett tisztviselői kar a drágaság óriási súlya alatt, akkor sokkal nehezebb lesz azt talpra állítani.

A mennyiben lehetséges lesz, a nagygyűlésen képviselőnkől is gondoskodunk.

Régi levelekből.

A „Leopoldi Diploma” 1691. december 4-én keltezve Bécsben, az 1686. június 28-án kiadott Diploma megerősítésére országos törvényeink közé beikkelyeztetvén, a birtokrendezési és purifikáló országos bizottság keményen működött. Ezen bizottság elé terjesztelte be Teleki László a család nevében követeléseit a Dunod féle szerződéssel és a császári udvartól kapott válasszal támogatva azokat, így írván: A fönnebb írottakból a legkézzelfoghatóbban látható, hogy elhunyt atyámmal Dunod, ő felsége a császár tudálával és megbízásából szerződött, hanem ő felsége nem tudta, hogy a szerződés pontozatai nincsenek végre hajtva s a mint ez kegyelmének ajánlatából is kitűnik, mindig jobban-jobban sarkalta hűségének tapusítására atyámat, neki és nekünk teljes kegyelmére s kegyeire a reménynek alapját nyújtotta. Az ő hűsége s dicső halála után a miénk is a legvégsőig a legszenytelenebb (midőn az egész hazában ez hiányzani látszott). Igazán megtartottuk valahányszor ő felsége katonái a hazában jöttek, tehetségünk szerint segítettük, sőt halálával is kimutatta, hogy a törökök ellen ő felsége fegyvereinek előnyére törekedett, annyira betartotta a Dunod által kívántak utolsó pontját is a Tököllyel vívott utolsó csatában.

Ezzel szemben eddig elé még sem atyám, a ki még öt évig élt a szerződés kötés után, sem mi nem kaptunk semmit a negyedik pontban kikötött évi díjból, a mi ha csak az évi 10 000 frira tehető ső-illetéket vesszük is, 50 000 frira tehető.

Végre a Tökölly-féle uradalmakból több, mint kétszázezer forint értékű adatott el mindjárt az elkobzás, után a melyekből egy, a második pont alapján, atyámnak kellett volna hogy adassék, ha a halála a mi szerencsétlenségünkre közbe nem jön.

A törökök által elfoglalt birtokaink helyreállítását is biztosítja ugyanazon szerződési pont, amiről világosan szól a királyi diploma és mégis családunknak intő példájára, a nagyváradi püspök bitorója és tartója magának.

Ha pedig a jelen háborus ügyek miatt az ő felsége által megígért évi díjat készpénzben nem lehetne kifizetni a Teleki-családnak, ennek egyenértékűl Kővár romjait a hozzátartozó birtokokkal együtt elég kevesnek tartom kérni, és pedig úgy, hogy irassék ránk az öt fiu tésverre, a mi és feleségeink élete hosszágáig visszavonhatlanul, utódainknak pedig ugyanazon meghatározott összegbe adassék át.

Engedjék meg, hogy a várat, mely most szét van dülva és lakhatatlan, kijavítsuk, ugyan, hogy a birtokunkból való visszavétel idején, az építkezésekre fordított költség visszatérítésék, mert különben csak a küzdőteret építenők újra.

Minthogy pedig ezen várhoz tartozó javaik szerfölött el vannak pusztítva, ha a haza törvényei szerint fejedelmi donatiók alapján valakinek igénye lenne reá valamelyikre, a rávonatkozó inscriptionalis összeg kifizetését engedjék, hogy mi fizessük le, és amit azokért lefizetünk, azt hasonlójogon az illetők nekünk fizessék vissza, a melyek pedig fiskus kézben vannak most, utódainktól se vétessenek vissza simul et semel miénk maradjon.

A Kővárhoz tartozó birtokokból semmit se adjanak másnak, sem a mai adományozottak birtoklási joga ne hosszabbítassék meg, s végre a vár utódainktól ne vétessék vissza

a hozzátartozó birtokokkal együtt, hanem maradjon a visszaveteli jog mellett a miénk.

A Dunod-féle szerződés 4-ik pontja alapján csak később meghatározandó összegű tükös évi díjat kötött ki Teleki Mihály Kap'á-e vagy nem, ezen iratok között adat arra nincs, de a Teleki László irataiból az tűnik ki, hogy nem kapta s így most Teleki ennek ellenében kárpótlásul kéri a Kővárhoz tartozó birtokokat magával a várral együtt.

Gagyí Samu.

Színes képek.

Mikor Estánbá utazik.

Nagy tolongás van a székelyudvarhelyi vasuti jegykiadásnál. A tömeg közepén áll Firtos Estánbá és egyre mormog, hogy ő reá nem kerül sor.

Végre, a mikor már mindenki megkapta a bilétáját s a vonat is indulásra készen van, nagy sunyis ábrázattal a rácsos ablakon bekukucsál és oda szól a jegykiadó pénztárnoknak:

— Ejszeng mán adhatna az ur nekem es

— Hogyne! Adok én öreg magának is szívesen. De hát hova akar utazni? — kérdi a pénztárnok.

— Az mán az én bajom. Sőse kérdezzé azt az ur.

— Jó, jó, de hát hová adjam a jegyet? Azt nekem tudnom kell.

— Igen e? Hát ide a markomba né!

Természetesen ez alatt a vonat egyet fütttyentett és Estánbá biléta nélkül maradt s per apostolorum kellett haza ballagjon. Az öreg ma is azon töpreng, vajjon az a vasutas ur miért akarta kitudakolni, hogy ő hova utazik?!

Emléket Fülei

Szántó Lajosnak!

A budapesti „Hargita székely asztaltársaság” ez évi szeptember havában mozgalmat indított, hogy Fülei Szántó Lajos vérbeli székely írónak és költőnek művészi síremléket állítson.

E cél megvalósításához a „Székely-Udvarhely” segítségét is kérte s ennek alapján felhívást intéztünk lapunkban a költő emléket becsülni tudó nagyközönséghez.

Felhívásunknak nagyobb eredményét vártuk. Azonban ami késik, az még nem tekinthető elveszettnek. Hiszen ime, Nagysolymosi Koncz Ármin gyógyszerész ur az adakozások sorát már megnyitotta és a következő, sokat mondó s félre nem magyarázható levelet intézte hozzánk:

Székelyudvarhelyt, 1911. október hó 31. Tekintetes szerkesztő Ur!

Olvasva becses lapjában a már nehai Fülei Szántó Lajos barátom síremlékének, közadakozásból leendő felemelésének híret és hogy az adományokat készséggel átveszi és rendeltetési helyére juttatja: van szerencsém mellékelten 10 koronát említett célra megküldeni.

Midőn ezen cselekedetemmel egy régi gyermekkori barátom jól megérdemelt emlékének akarok épp e szomorú napon hődolni: kérem az ügyet jobban felkarolni és minden erejével rajta lenni és segíteni szíveskedjek, hogy a szép gondolat minél előbb testet is öltönn. Hiszen annyian vannak Székelyudvarhelyt, a kik élvezték barátságát, szerették társaságát és a kik sok kellemes órát töltöttek körében.

Szíves üdvözléssel maradok tisztelettel:

Koncz Ármin.

Nagy a reményünk és székely testvéreinkben való bizodalunk, hogy e levél értelmét figyelmen kívül nem hagyják. Aki úgy

szerette fáját, a székelyt, lehetetlen, hogy sirjában is viszont szeretetre ne találjon. Aki így szól hozzánk:

„Akármilyen kincset
Kínáljon az élet,
Édes székely népem
El nem hagylak téged,
Mindig veled érzek.”

Ismételjük, aki így szól hozzánk, azt a lelkes székely testvérünket holta után is tisztelnünk kell.

Hiszen Fülel Szántó Lajos örök becsü műveiben ma is közöttünk él s a legkisebb gyermektől kezdve az öreg székelyig, mindnyájunkat a hazaszeretetre így lelkesít:

„És mikor a hazám
Áldozatra kér fel:
Megmutatom karra,
Megmutatom ésszel,
Mit tehet egy székely!”

Mi is áldozatra kérjük székely testvéreinket s mindazokat, kik az oly forrón szerető írót, költőt és jó barátot tisztelték Füleiben. Állítsunk emléket a derék székelynek, de hamvait lehetőleg hozzuk haza Székelyudvarhelyre. E cél megvalósítását segítse elő mindenki — tehetsége szerint. Hadd teljesedjék be igaz lélekkel, meleg szívvel érző barátunk annyiszor ohajtott vágya:

„Itt vagyok hát ismét! Lelkem újra éled,
Édes szülőföldem üdvözöllek téged!
Melynél drágább nincsen...
Könnyekkel áztatott imám száll az égre:
Áldjon meg az Isten!
Rendre járok mindent; bölcsöm is meglettem,
Öröm és bűbánát járja át a lelkem...
Itt ringatott anyám,
Midőn édes álmok szenderegő honában
Lágy dalát hallgatám...”

HIREK.

— **Az állami tisztviselői karhoz.** A Székelyudvarhelyen lakó összes állami tisztviselők, ma nov. 5-én d. e. 11 órakor a polgári önképzőkör helyiségében (régi városház) a drágaság és családi pótlék kieszközölése tárgyában gyűlést tartanak. *Jelenjen meg saját érdekében minden állami tisztviselő.*

— **Kitüntetett polgármester.** Dr. Barnád Györgyöt, Marosvásárhely polgármesterét, a király az udvari tanácsosi címmel tüntette ki. Barnád e kitüntetést valóban megérdemelte.

— **A jótekonny nőegylet választmányi ülése.** A székelyudvarhelyi jótekonny nőegylet ma (vasárnap) délután 3 órakor, a vármegyeház kistermében választmányi ülést tart, melyre a választmány összes tagjait az elnökség szokásos módon meghívta. Az ülés tárgyait segélykérvények tárgyalása; a fillérestályok rendezéséről, valamint a szegény gyermekek karácsoni felruházásáról való intézkedés, végül pedig indítványok képezik. Tekintettel a fontos tárgysorozati pontokra, ohajtható, hogy a választmány tagjai minél többen vegyenek részt ez ülésen és meleg érdeklődésükkel karolják fel az emberbaráti kérdések elintézését s ezzel az elnökség nemes intencióit hathatósan támogassák. Itt említjük meg, hogy mult vasárnapra a választmány — mint utólag értesültünk — összehívva nem volt és így ülést nem is tarthatott. Tehát minden e téves hírterjesztéshez fűzött vélemény, önként esik.

— **A vármegyei népnevelési egyesület** ma (vasárnap) d. e. 11 órakor a vármegyeház emeleti kistermében értekezletet tart, a melyre városunk előkelő hölgyeit is meghívta Hlatky Miklós elnök és Bene Lajos titkár. A cél az, hogy a nemes irányú egyesület működési körébe a hölgyeket is bevonják s ezzel a közel félszázados egyesület második fénykorát megteremtse.

— **Eljegyzés.** Kaptza Ignác Székelyudvarhelyről ma tartja eljegyzését Kiss Juliskával Szovátán.

— **Polgári fillérestályok.** E hó 14-én (kedden) este fogja megkezdeni a székelyudvarhelyi polgári önképző- és segélyző-egylet szokásos fillérestályait, a melyre a meghívókat a napokban küldik szét. Társadalmi életünknek e közkezdveltségű találkozóit a közönség bizonyára e szezonban is méltó pártolásban részesíti.

— **Halálozás.** Sándor Imre timármester polgártársunkat, aki életének 61 ik, boldog házasságának 30-ik évében elhunyt Székelyudvarhelyt, e hó 1-én d. u. 3 órakor nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra a róm. kath. egyház szertartása szerint. Az elhunyt tekintélyes városi polgárt széleskörű családja és ebben fia: Sándor Ignác városi adótiszt gyászolja.

— **Olcsó és szép kiadású róm. kath. imakönyvek** színes képekkel díszítve, a győri és pécsi egyházmegyei hatóság engedélyezésével, gyönyörű választékban kaphatók Betegh Pál könyv-, zenemű-, papíros-, író- és rajzszerüzletében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt. Angyali kenyér, Igazi égi manna, Mária virágos kertje, A szerelem szent szövetsége, Vezércsillag stb. A legegyszerűbbtől a legdiszesebb kötésig, minden izlésnek megfelelő imakönyvek érkeztek. Ajánljuk a főt. papság és a jóindulatu hívek figyelmébe. Alkalmi és ünnepi ajándéknál egy szép kötésű imakönyv a legkedvesebb emlék.

— **A politikai község nem felelős a kegyuri terhekért.** Fölmerült esetekből kifolyólag elvi határozatban mondotta ki a Curia, hogy a mai politikai község nem jogutódja az 1848. előtt létezett községnek. Ebből kifolyóan a politikai község még abban az esetben sem felelős a kegyuri terhekért, ha az 1848. előtt volt canonica visitatióról felvett jegyzőkönyvet az urbéres község magára nézve kötelezőleg aláírta.

— **Asztalos műhelyathelyezés.** Bogyor Gábor előnyösen ismert, pontos és lelkiismeretesen dolgozó asztalos polgártársunk műhelyét a Kossuth-utcaból Rózsa-utca 10. sz. alá helyezte át. Midőn ezt a közönség szíves tudomására hozza, kéri nagybecsű további pártolását.

— **A világ szénkészlete** igen megközelítő számítás szerint 3000 milliárd tonnára becsülhető. Európa államai közül Anglia fogy ki majd legelőször szénkészletéből 175 esztendő múlva, utána jön a legtöbb európai állam 900 esztendővel, Németországban 3000 évre val szénkészlet van még a földben.

Gazdasági háziipari kurzusok.

— **Hol vannak a vezérek?!** —

Hogy a földmivelő munkásnépnek télen legalább némi keresete legyen és ne kényszerüljön az aratási részkeresetből élni, vagy jövő évi munkájára előleget venni, a földmivelésügyi minisztérium tizenkét évvel ezelőtt megkezdte a téli gazdasági háziipari tanítást. Hogy a magyar ember keze könnyen áll erre a téli foglalkozásra, kitűnik abból, hogy ma mintegy 30 000 család foglalkozik már háziiparral. A tél folyamán az ország sok községében rendeznek ilyen háziipari tanítást. Bácsbodrogmegyében 40, Zemplénmegyében 9, Pestmegyében 10, Szegedmegyében 10, Szepesmegyében 19 és Sárosmegyében 12 háziipari tanfolyamot tartanak.

Serényi Béla gróf földmivelésügyi miniszter a háziipari tanítást rendező egyesületeknek, szaktanároknak, iparkamaráknak megfelelő állami segítséget engedelmzett.

A gazdasági háziipari tanítás eredményeként eddigelé száz háziipari szövetkezetet alakítottak, a melyekben mintegy 15 000 ember dolgozik. A szövetkezeteknek a földmivelésügyi minisztérium csupán a fehérvevessző-

ből font kosárárura körülbelül 400 000 korona értékű megrendelést közvetített ez év telére és a háziipari szövetkezetek a múlt évben 800 000 korona munkabért osztottak szét tagjaik között.

Hát az ilyesmi itt, a Székelyföldön miért hiányzik? Talán nem férne ránk? Bizony nagyon is elférne. De hát erre a népet rá kellene vezetni, mert eddig csak igéből, szóleszédből élt. Tetteket, gyakorlati dolgokat szeretnénk már látni...

A nyáron is csekély birtokon gazdálkodó székely nép télen téllenségekben tölti idejét, vagy elvándorol, hogy keresetre tegyen szert. Udvarhelyvármegyéből van a legtöbb kivándorlás, mivel itt igen nagy a szegénység.

Ugy emlékszünk, hogy ami vármegyénkbe is gazdasági felügyelőséget rendszerezített a földmivelésügyi miniszter. 40—50 000 koronával oly központi raktárt létesíthetnének, a melybe a vármegye népe által télen át készíthető piacképes produktumokat bevásárolnák és alkalmas módon értékesíthetnék s így az állami tőke a mellett, hogy folyton gyarapodnék, a nép munkaerejét a nemzet erősödésére, boldogulására vezetné.

Tessék megpróbálni, de minél előbb. Ne várják azt, hogy ügyes szélhámosok szípolozzák az amugyis szegény népet. Az ilyesmi csak a nadrágos emberek iránt való bizalmatlanságot eredményezi, s a csalatkozott nép hitét veszítve, jobb hazába kívánczik. Pedig ez állami vérvesztéséget jelent mindenkor és elégtelenséget szül.

Ne csak választások idején, hanem azután is lássák meg a népet, mely a téli téllenség miatt korezmázásra és más erkölcs-telen életre adja magát. Ebből fejlődik azután az, a hazafiatlan jelszó is, hogy: ott a haza ahol élni tudunk...

A vármegyei vezéreket terheli első sorban az ilyesmiért a felelősség, kik bedugott fülekkel, behunyt szemekkel járnak-kelnek s csak önmaguk jólétét keresik és a néppel behatóan nem foglalkoznak...

Mig a legkisebb politikai vakkantásra is figyelmesek tudnak lenni s ha az a hatalom szája ízét rontaná, készek bárkit üldözőbe venni, sőt családös emberek becsületes munkával szerzendő kenyérkeresetét is a leghitványabb embertelenséggel lehetetlenné tenni, — addig a nép társadalmi, gazdasági és kulturális előhaladása érdekében épen semmit sem tesznek.

Rombolás, visszafejlődés ijesztő képe tárul elénk minden oldalról. Halálos némaság, üres téllenség, éjjel-nappali tivornya váltják fel egymást. Ugy tűnik egyik nap a más után a nélkül, hogy valamely életre való, maradandó becsü alkotást látnánk.

Hát ez a nemzeti munka?! Hát ilyen a vezérekül előtörtetett óriások tevékenysége?! Sokat nem remélhattunk, de ily semmire még sem számítottunk...

Előre vezérek! A székelység élni akar még önk után is, amint élt ezer évig önk előtt. Élt, de tevékeny, hazafias érzéstől áthatott vezetők higgadt, józan felfogásu kormányzása mellett...

Vegyenek példát az elődöktől és alkossanak, hogy e hazarész ismét fényre derüljön. Ha pedig erre — mit állítani nem akarunk — képtelenek volnának, úgy álljanak félre s adják át a helyet arra érdemes, alkotni tudó és akaró férfiaknak. Ezt parancsolja a közérdek, ezt a tisztesség és kötelességtudás.

A székely gazdák, iparosok és kereskedők, az adóprés alatt szorongó e három teherviselő csoport, szüntelenül várja vezéreinek életet jelentő riadoját. Reméljük, nem ok nélkül.

ARGUS.

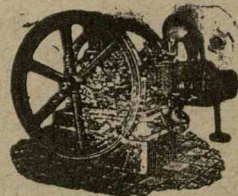
Politikai körökben befejezett tényként beszélnek, hogy Berzeviczy, a Ház elnöke a hétfői ülésen lemond. Helyébe Tisza István kerül.

„CLIMAX“
nyersolajmotor.

Legolcsóbb, legbiztosabb üzemű. Versenyképes árak
Elsőrangú minőség. Több ezer referencia

Pénzt
takarít meg!

Bachrich és Társa
mozgárgyári fióktelep
Budapest V/41 Szabadságtér 17 sz.
(Tözsdepalota)
Telefonsz. 71-01. Sürgönyc. CLIMAX

Sz. 2914—1911. tkvi.

Hirdetmény.

Lokod község közbirtokosság köz-helyei arányosítása ügyében az arvátfalvi határon levő s a II. rész. 12. sz. tjkvben foglalt ingatlanok szabályozása következtében az 1869. évi 2579. I. M. szabályrendelethez képest átalakítottak és ezzel egyidejűleg az 1886. évi 29. t. c. 1889. évi 38. t. c. és az 1892. évi 16. t. c. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik az 1892. évi 29. t. c. cikkben szabályozott eljárás a tkvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosítatják. E célból az átalakítási előmunkákat hitelesítése és a helyszíni eljárás **Lokod községben 1911. évi december hó 4. napján** fog kezdődni.

Felhívtnak az összes érdekelték hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazottjaik által jelenjenek meg és az új tkvi tervezet ellen nemaláni észrevételeiket annál bizonyossabban adják elő mert a régi telekkönyvek végleges átalakítása után a téves bevezetésből eredhetők kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetők.

Mindazok kik a tkvben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni; a kiküldött bizottság előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyamata alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazoló esetleges okirataikat mutassák fel.

Mindazok kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak tkvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átíráshoz az 1886. évi 29. t. c. 15. 18. § ai. és 18. 9. évi 38. t. c. 5. 6. 7. és 9. § ai értelmében szükséges adatokat megszerezni parkodjanak és azokkal igényeket a kiküldött előtt igazolják vagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa; mert különben ez uton jogait nem érvényesíthetik és a helyeg és illeték eltergési kedvezménytől esznek.

Továbbá mindazok kiknek tényleg már megszűnt követelésekre vonatkozó zalogjog, vagy megező egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezzék, illetve hogy a

törlesztési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a helyeg mentesség kedvezményétől esznek.

A királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhely, 1911. évi október 27. én.

Gyarmathy Ferenc s. k.

kir. tvszéki bíró,

A kiadmány hiteleül.

DÓSA kir. tklv. vezető.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HIRDESSEN** tehát a Székely-Udvarhelyben.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és borszárművelők
Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Síremlékek és lépcsőkövek

Székelyudvarhely.

Kossuth-utca 52-ik szám alatt

Imreh Márton kőfaragómester
üzletében kaphatják a legutányosabban. Elvállal egyéb építészeti munkát is. Erősségért és tartósságért jótállást vállal.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi borszárművelő.

A legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható. A kedvező szűreti kilátásokra való tekintetből ármérséklés.

Névjegyek Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint **gyászjelentések**

ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek

Betegh Pál

villamos üzemre berendezett könyvnyomtató és könyvkötő-intézetében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca sz. 81. alatt.

9248—1911. tkv. szám.

Hirdetmény.

Agyagfalva községre nézve az 1892. évi XXIX. t. c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a telekkönyvbe való bejegyzése és a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén, ez azzal a felszólítással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. évi XXIX. t. c. 15. és 17. § ai alapján ideértve és oknak az 1889. XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t. c. 15. §. a) pontjában foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889. XXXVIII. t. c. 7. § a és az 1891. XVI. t. c. 15. §. b) pontja alapján történt törlessek érvénytelenségét kimutathatják, evégből törleszi kereseteket hat hónap alatt vagyis az 1912. évi május hó 4-ik napjáig bejáról a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törleszi kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvankönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886. évi XXIX. t. c. 16. és 18. §-ainak esetében ide érve, az utóbbi §-nak az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak: írásbeli ellentmondásaikat hat hónap alatt, vagyis 1912. évi május hó 4-ik napjáig bejáról a tkvi hatósághoz nyujtsák be, mert e meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt esetekben kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvankönyvi jogokat bármely irányban sértve vélik, ide érve azokat is, akik a tulajdonjog átvételének az 1889. évi XXXVIII. t. c. 16. § alapján történt bejegyzéseket sérelmesnek találják, e tekintetben felszólításukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1912. évi május hó 4-ik napjáig bejáról a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmúltá után az említett bejegyzéseket csak a törvényrendes útján és csak az időközben nyilvankönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azokat a feleket, akik a kiküldöttnek eredeti

okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A királyi törvényszék, mint kereskedelmi bíróság

Székelyudvarhely, 1911. évi október hó 17. én.

Gyarmathy Ferenc s. k.

kir. törv. széki bíró.

kiadmány hiteleül:

DÓSA kir. telekkönyvvezető.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a

Réthy-féle pemetefü cukorkánál!

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan Réthy-félét kérjünk, mivel sok hasznontalan utánzata van. Az eredetinek minden egyes darabkáján rajta van a „Réthy” név.

1 doboz ára 60 fil. Mindonütt kapható.

Csak **RÉTHY**-félét fogadjanak el!

Stoch Cognac gyógyyszer

Garantált valódi borpárlat. Főzése a legszigorúbb ellenőrzés mellett történik.

Gamis és Stoch Barcola.

A töltés és dugaszolás Bécsben a cs. kir. vegyészeti állomáson történik s minden egyes palack az állomás bélyegzőjével van ellátva.

Mindenütt kapható

Hamisítástól védve van.

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régiónak bizonyított háziszere, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult közhívnél, oszlónál és meghűléseknél.

Figyelmeztetés. Silányhamisítványok miatt bevételekor óvatossá legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K1.40 és K2.— és újszólván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

D. Richter gyógyszerertára az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Betegh Pál villamosított könyvnyomtató-intézetéből Székelyudvarhelyt